

ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ПРАВ ТА СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА В ІСЛАМСЬКОМУ СВІТІ

Хименко А.О.

студентка юридичного факультету

Навчально-науковий інститут права і соціальних технологій

Чернігівський національний технологічний університет

м. Чернігів, Україна

Козинець О.Г.,

к.і.н., доцент, завідувач кафедри теорії та історії держави і права,

конституційного права

Навчально-науковий інститут права і соціальних технологій

Чернігівський національний технологічний університет

м. Чернігів, Україна

Проблеми правового регулювання становища людини у суспільстві, наявності, переліку та онтологічної сутності її прав та свобод постають у будь-якому свідомому суспільстві. Ісламське суспільство не є винятком. За останні роки вітчизняні та зарубіжні вчені все частіше звертаються до вивчення мусульманського права. Інтерес до цієї сфери є цілком закономірним, якщо врахувати, що за останні 10 років іслам став потужним фактором міжнародного суспільного і політичного життя. На даний час більше ніж у 30 країнах світу зі 100 мусульманських іслам проголошений державною релігією і основним джерелом права[1].

Згідно з ісламською правовою доктриною, для ісламської філософії права основоположним є розуміння того, що єдиним джерелом права є Аллах, який дарував своє право людині. Об'єктивне розуміння ісламської концепції права має виходити з того, що ісламське право охоплюється межами ісламу, тоді як іслам не вичерпується межами ісламського права. Сутність ісламської конвенції права повністю ґрунтується на ісламі. Іслам містить таку систему норм і

принципів, яка визначає спосіб життя й поведінки людини, у тому числі правових[2].

Характерною особливістю релігійних правових систем є пріоритет не прав і свобод, а обов'язків членів суспільства. Найвищою цінністю вважається не благо окремого індивідуума, як це постає в західному варіанті, а суспільне благо, у зв'язку з чим постулюється, що окрема людина в ім'я загального блага має відмовитися від своїх особистих інтересів, що в кінцевому результаті принесе благо і окремо взятій людині.

У релігійних текстах чимало твердих підстав для гуманізму та ствердження свободи. Можна навіть говорити про те, що до початку модернізації, в часи традиційної культури, релігія стала джерелом прав людини і гарантом їх реалізації. Крім того, відзначається, що під впливом глобалізаційних процесів у країнах релігійної правової культури інтерес до проблем прав людини значно зріс. Незважаючи на протилежні точки зору щодо сумісності універсальних стандартів з прав людини та регіонально-цивілізаційних концепцій прав людини, правовий статус особистості в цих країнах наповнюється реальним змістом. Багато країн ратифікували основні міжнародні документи в галузі прав людини і продовжують імплементувати норми цих договорів у свої законодавства [3].

Однією з проблемою захисту прав і свобод в мусульманських країнах – є захист жінок, бо саме їх закон захищає менше від чоловіків. Також це дозволяє говорити про гендерну нерівність, яка існує в цій правовій системі. Законодавство ісламу надає чоловіку широкі права і владу у сім'ї.

За шаріатом жінка фактично безправна у подружніх взаємостосунках. Так, без дозволу чоловіка вона не має права придбати будь-яке майно, купити будь-що чи найняти служницю за власним бажанням. Вона повинна у всьому підкорятися чоловіку. Без дозволу чоловіка жінка не має права виходити з дому, без особливих причин не має права відмовляти чоловікові у подружній близькості. Її обов'язком є ведення домашнього господарства, приготування їжі та одягу для чоловіка. За невиконання цих обов'язків чоловік має право

відмовити їй у забезпеченні їжею, квартирою чи подружньому обов'язку.

Закони

шаріату дозволяють чоловікові карати дружину за непокірність.

Іслам встановлює строгі правила відділення жінок удома й у громадських місцях від сторонніх чоловіків. У шаріаті детально розроблено концепцію хараму – заборони, застереження жінок від спілкування з чоловіками, які не є їхніми близькими родичами. Для ізоляції жінок від чужих чоловіків служать особливі накидки – чадра, хауля, паранджа, чачван, яшмак. Їх форми у різних країнах різняться, але призначення однакове – запнути голову так, щоб не було видно волосся, закрити більшу частину обличчя, сховати обриси фігури. “О пророк, скажи твоїм дружинам, дочкам і дружинам віруючих, хай вони зближують на собі свої покривала. Це краще, ніж їх побачать; і не зазнають вони образ”.

Отже, проблема захисту прав і свобод в ісламі носить більш гендерний характер. Жінка порівняно з чоловіком наділена меншими правами і менш захищена законом. За Шаріатом чоловік має підкорятися закону, а жінка має підкорятися не тільки закону, але і своєму чоловікові. Зважаючи на глобалізацію, приймаються міжнародні договори, що посилюють захист прав і свобод жінок в ісламському світі.

Список літератури

1. Левчук М. В. Концепція прав і свобод людини в мусульманському праві [Електронний ресурс] // Право.ua. – 2015. – Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/pravo_2015_2_3.pdf.
2. Городній М. М. Типологічні особливості мусульманського права в контексті окультизації [Електронний ресурс]. – 2014. – Режим доступу: http://pap.in.ua/2_2014/4.pdf.

3. Лук'янов Д. В. Ісламська правова система під впливом глобалізації [Електронний ресурс]. – 2015. – Режим доступу: http://lcslaw.knu.ua/index.php/arkhiv-nomeriv/1-10-2015/item/download/124_7ac5c65fdc8ec48279a8e809093e3a58 .
4. Шамсутдинова-Лебедюк Т. Н. Соціально-правова та етична природа мусульманської сім'ї [Електронний ресурс]. – 2005. – Режим доступу: http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/39231/2005_33_6.pdf?sequence=1.